

WROCŁAWSKIE TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW HISTORII W R. 1955

W ramach posiedzeń naukowych Towarzystwa wygłoszono 11 odczytów, a mianowicie:

1. E. Maleczyńska, *Dwie konferencje naukowe w Pradze dotyczące zagadnień słowiańskich* — 15 I 1955.
2. H. Zieliński, *Położenie i walka klasy robotniczej na Górnym Śląsku w czasie pierwszej wojny światowej* — 25 II 1955.
3. K. Orzechowski, *O metodzie badań nad rozdrabnianiem gruntów chłopskich w XIX w.* — 18 III 1955.
4. A. Galos, *Rok 1905 we Wrocławiu* — 15 IV 1955.
5. M. Szyrocki, *Polscy pisarze Odrodzenia a Niemcy* — 29 IV 1955.
6. A. Dereń, *Działalność Wojewódzkiego Archiwum Państwowego we Wrocławiu w okresie Dziesięciolecia Polski Ludowej* — 13 V 1955.
7. S. Inglot, *Organizacja administracji łolwarku na Dolnym Śląsku w początkach XVIII w.* — 3 VI 1955.
8. A. Kletter, *Znaczenie powstania scentralizowanego państwa rosyjskiego dla narodowości ukraińskiej* — 7 X 1955.
9. J. W. Opatrny, *S. B. Linde i jego korespondencja z J. E. Purkyniem* — 4 XI 1955.
10. K. Tymieniecki, *Sprawozdanie z X Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych w Rzymie* — 21 XI 1955.
11. S. Wyśółuch, *Kryteria oceny wielkości gospodarstwa rolnego w okresie kapitalizmu* — 9 XII 1955.

W obrębie wydawnictw Towarzystwa znacznej rozbudowie uległo czasopismo „Sobótka”. Wydano zaległy rocznik 1954 oraz po przemianie „Sobótki” na Kwartalnik zeszyty 1—4 rocznika 1955 o łącznej objętości 751 stron. Nadto ukazały się drukiem *Teksty źródłowe do historii Wrocławia*, cz. 2 („Sobótka”, Seria B, z. 3, pod red. K. Maleczyńskiego). W wydawnictwie „Wiedza Powszechna” ukazały się zespolone *Dzieje Śląska* — praca popularna zainicjowana i przygotowana przez Towarzystwo. W Czechosłowacji ukazał się tom I *Čecko-polsky Sbornik vedeckých prací* jako wynik współpracy naukowej Towarzystwa i Slezského Ústavu w Opawie. Nadto na ukończeniu znajduje się drugi zeszyt I tomu *Kodeksu dyplomatycznego Śląska*. Oddano do druku dalszy zeszyt „Sobótki” Serii B, a mianowicie *Teksty źródłowe do dziejów wsi śląskiej w Dziesięcioleciu Polski Ludowej* w opracowaniu J. Garygi oraz *Życiorysy ludzi pracy na Śląsku w opracowaniu J. Wojtala*. Przystąpiono do systematycznego przygotowywania *Tekstów źródłowych do dziejów miast śląskich*. Na ukończeniu są *Teksty*

źródłowe do dziejów Świdnicy. Towarzystwo kontynuuje również prace nad bibliografią historii Śląska obejmując nią odcinki nie opracowywane przez inne instytucje.

Podobnie jak w latach ubiegłych, kontynuowano akcję odczytów popularnych współpracując z WODKO we Wrocławiu i Opolu, Towarzystwem Wiedzy Powszechnej, Komitetami Frontu Narodowego, Wojskowym Uniwersytetem Marksizmu-Leninizmu, Okręgowym Związkiem Zawodowym i innymi instytucjami. W związku z dziesięcioleciem wyzwolenia Śląska prelegenci Towarzystwa prowadzili szczególnie ożywioną akcję wygłaszając ogółem 19 odczytów na terenie województw: wrocławskiego, opolskiego, a ostatnio także zielonogórskiego. Nadto Towarzystwo pomagało Studenckiemu Towarzystwu Naukowemu w przygotowaniu 25 odczytów dla młodzieży szkolnej na terenie Dolnego Śląska i Opolszczyzny. Nadto 19 XII 1955 Towarzystwo zorganizowało wspólnie z Uniwersytetem, Zakładem Historii Śląska PAN oraz Zarządem Okręgu Związku Nauczycielstwa Polskiego konferencję poświęconą odgłosom rewolucji 1905—1907 r. na Śląsku.

KONFERENCJA HISTORYKÓW CZECHOSŁOWACKICH POŚWIĘCONA DZIEJOM ŚLĄSKA

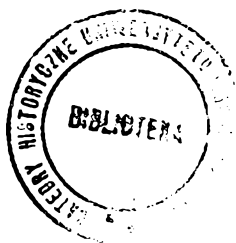
3—4 listopada br. obradowała w Slezským Studijním Ústavie w Opawie przy uczestnictwie 41 pracowników naukowych konferencja poświęcona dyskusji nad konспекtem historii Śląska, wydrukowanym w „Sobótce” 1954, z. 2. Konferencja była zwołana z jednej strony wskutek zwrócenia się Redakcji „Sobótki” do historyków czechosłowackich o nadesłanie swoich uwag, a z drugiej strony z inicjatywy zamiejscowych współpracowników Instytutu Opawskiego, doc. dra J. Polišíenského i prof. dra J. Macůrka. W obradach wzięli udział pracownicy Słowiańskiego Instytutu CSLAV w Pradze i w Bernie, Katedry Dziejów Społecznych i Dziejów Ludowych Demokracji Uniwersytetu Praskiego, katedry historycznej Uniwersytetu w Bernie, pracownicy Berneńskiego Oddziału Instytutu Historii CSAN, archiwów państwowych w Bernie i Opawie, oraz wyższej Szkoły Pedagogicznej w Ołomuńcu.

Po zagajeniu przez kierownika Instytutu Śląskiego dra Bogumiła Sobotika w pierwszym dniu konferencji wygłosili referaty: dr L. Jisl na temat epoki wspólnoty pierwotnej i wczesnego feudalizmu na Śląsku, dr H. Šebánek na temat rozwoju feudalizmu na Śląsku od połowy IX do połowy XIV w., prof. dr J. Macůrek o rozwoju Śląska od połowy XIV do połowy XVIII w., dr J. Polišíenský o okresie rozkładu feudalizmu do r. 1848. W pierwszym dniu dyskusji wygłoszono 46 przemówień.

Drugi dzień obrad był poświęcony rewolucji 1848 r. i okresowi kapitalizmu. O ruchu rewolucyjnym w latach 1848—1849 na Śląsku mówił dr W. Žaček; o rozwoju kapitalizmu w latach 1850—1890 — dr A. Grobelný. Analizę też dotyczących okresu imperializmu do r. 1917 przeprowadził dr. Z. Koněčný, a analizę okresu 1918—1939 dr J. Kolečka i dr W. Soják. Dyskusję podsumowali w pierwszym dniu doc. dr J. Polišíenský, w drugim dniu prof. dr O. Řiha. Uczestnicy konferencji powołali komisję, w skład której weszli: prof. Řiha, prof. Macůrek, doc. Polišíenský, dr Žaček, dr Sobotik, dr Grobelný. Komisja przystąpiła do opracowania materiałów konferencji zarówno na użytek historyków polskich, jak i na użytek Slezského Studijního Ústavu w Opawie, a obszerne opracowane przez nią materiały zostały nadesłane do redakcji Sobótki, która dla ułatwienia wymiany myśli przewiduje w następnych numerach ich druk przynajmniej w obszernych wyjątkach.

ŚMIERĆ PROF. ZYGMUNTA WOJCIECHOWSKIEGO

14 X 1955 zmarł w Poznaniu prof. Zygmunt Wojciechowski, członek Prezydium Polskiej Akademii Nauk i dyrektor Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Wychowanek uniwersytetu lwowskiego, uczeń prof. Ptaśnika, Bujaka i Balzera łączył zainteresowania historyka i prawnika zajmując się przede wszystkim dziejami wczesnego średniowiecza polskiego. Doskonały znawca źródeł średniowiecznych i erudyta najwyższej klasy, zabierał niejednokrotnie w okresie międzywojennym głos w żartych polemikach między nauką burżuazyjną niemiecką a polską na temat początków państwa polskiego, zbijając zdecydowanie lansowane przez historiografię hitlerowską tezy dotyczące germańskiego pochodzenia państwa Piastów. Aczkolwiek przedwojenne i pierwsze bezpośrednio po wojnie wydane prace prof. J. Wojciechowskiego wychodziły z burżuazyjnych pozycji ideologicznych, nacechowane były nieraz wyraźnym nacjonalizmem, trzeba z drugiej strony podkreślić gorące przywiązanie Zmarłego do macierzystych ziem polskich, duży wkład badawczy w poznanie ich przeszłości i duży wysiłek organizacyjny w tym kierunku. Już w okresie przedwojennym często były reprezentowane w badaniach prof. Wojciechowskiego problemy śląskie (*Polska nad Wisłą i Odrą*, 1939; *Udział Śląska w dawnym zjednoczeniu ziem polskich*, 1935). Przede wszystkim jednak praca pt. *Ustrój polityczny Śląska do końca XIV w.*, ogłoszona jako część składowa I tomu *Historii Śląska PAU*, jest po dziś dzień pod względem materiałowym niezastąpiona dla badaczy przeszłości tej ziemi. Zmuszony do ukrywania się podczas okupacji hitlerowskiej usiłował mimo to w tych ciężkich czasach organizować prace naukowe, a po wyzwoleniu rozwinął niezwykle intensywną działalność organizacyjną stając się twórcą Instytutu Zachodniego w Poznaniu. W pracach tego Instytutu i na łamach *Przeglądu Zachodniego*, będącego jego organem, tematyka śląska powracała wielokrotnie. Aczkolwiek prace te powoli tylko wyzwały się z ideologii i metodologii burżuazyjnej, świadczyły niemniej wyraźnie o jedności moralno-politycznej całego narodu polskiego, jeśli chodzi o jego stosunek do Ziemi Odzyskanych.

LIST DO REDAKCJI

W SPRAWIE WOJEWÓDZKIEGO ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU

W związku z moją notatką umieszczoną w 4 numerze „Sobótki” (R. X, s. 556) zaznaczam, dla uniknięcia nieporozumień, że ze strony dyrekcji i personelu Wojewódzkiego Archiwum Państwowego we Wrocławiu spotykałem się zawsze z pełną życzliwością i pomocą. Trudności związane z wyszukaniem w repertoriach odpowiednich akt były związane z jednej strony z faktem wielkich zasobów archiwalnych zgromadzonych w rzeczonym Archiwum, z drugiej, z niezaznaczeniem w sposób wyraźny w repertoriach jednostek zachowanych.

Władysław Czaplński